

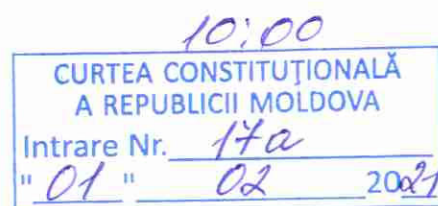
**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Mun. Chișinău, str. A. Lăpușneanu 28

SESIZARE

privind examinarea constituționalității pct.1 din Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932 din 14.08.2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului, care stabilește privatizarea terenului cu suprafața de 1,9092 ha, situat pe adresa mun. Chișinău, bd. Decebal, nr.17 (Complexul memorial „Cimitirul Eroilor”)

AUTORUL SESIZĂRII –

Igor MUNTEANU,
deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Datele de contact:

Chișinău, Ștefan cel Mare și Sfânt, 105

**Prezenta sesizare este un document juridic și poate afecta drepturile și
obligațiile dumneavoastră**

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Numele/Denumirea: **Igor**
2. Prenumele: **Munteanu**
3. Funcția: **Deputat în Parlamentul Republicii Moldova**

II. SUBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare este formulată de către deputatul în Parlament, Munteanu Igor. Așadar, în conformitate cu articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, deputații au prerogativa sesizării Curții Constituționale.

III. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect examinarea și verificarea constituționalității prevederii de la pct.1 din Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932 din 14.08.2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului, care stabilește privatizarea terenului cu suprafața de 1,9092 ha, situat pe adresa mun. Chișinău, bd. Decebal, nr.17 (Complexul memorial „Cimitirul Eroilor”).

IV. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ, JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE ȘI ACORDURI INTERNAȚIONALE PERTINENTE

1. PREVEDERI CONSTITUȚIONALE PERTINENTE

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

[...].

Articolul 33

Libertatea creației

[...].

(3) Statul contribuie la păstrarea, la dezvoltarea și la propagarea realizărilor culturii și științei, naționale și mondiale.

Articolul 59
Protecția mediului înconjurător
și ocrotirea monumentelor

Protecția mediului înconjurător, conservarea și ocrotirea monumentelor istorice și culturale constituie o obligație a fiecărui cetățean.

Articolul 127
Proprietatea

[...].

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) *Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.*

2. ACORDURI INTERNAȚIONALE PERTINENTE

Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare cu privire la păstrarea și eternizarea memoriei militarilor și victimelor civile căzute în războaie și cu privire la statutul înmormântărilor, semnat la Chișinău, la 2 martie 1998, aprobat prin Hotărârea Guvernului n.85 din 02.02.1999.

Articolul 2

[...].

3) *Părțile asigură protecția și păstrarea pe un termen nelimitat a mormintelor militarilor pe teritoriile statelor lor, inclusiv mormintele și alte construcții comemorative.*

4) *La traducerea în viață a drepturilor și obligațiilor ce decurg din prezentul Acord, Părțile au o atitudine respectuoasă față de osemintele, mormintele și locurile înmormântărilor militarilor căzuți ai altor state, în conformitate cu normele dreptului internațional.*

[...].

Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Federale Germania cu privire la îngrijirea mormintelor germane de război din Republica Moldova, semnat la Bonn, la 11 octombrie 1995, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.263 din 20.03.1997.

Articolul 2

1) *Guvernul Republicii Moldova garantează protejarea mormintelor germane de război și dreptul continuu de odihnă al defuncților germani de război pe teritoriul său evită amplasarea în vecinătatea cimitirelor germane de război a oricăror obiecte care nu sunt compatibile cu demnitatea acestor cimitire.*

[...].

Articolul 3

1) *Guvernul Republicii Moldova va pune la dispoziția Guvernului Republicii Federative Germania gratuit pentru trecut și viitor și pe durată nelimitată terenuri de pământ, care vor fi folosite pentru amplasarea cimitirelor germane de război drept locuri de odihnă eternă a defuncților germani de război.*

[...].

3) *Dacă un teren, prevăzut la paragraful 1), este solicitat în interese publice pentru alte scopuri, Guvernul Republicii Moldova va pune la dispoziția Guvernului Republicii Federative Germania un alt teren adecvat și va suporta cheltuielile pentru reînhumarea defuncților și amenajarea noilor morminte.*

Alegerea noului teren, amenajarea lui, precum și reînhumarea, vor fi efectuate prin înțelegere reciprocă.

Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind regimul juridic al mormintelor de război românești situate pe teritoriul Republicii Moldova, semnat la Iași, la 3 martie 2012, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.339 din 29.05.2012.

Articolul 2

Domenii de colaborare

- 1. Guvernul Republicii Moldova garantează protejarea mormintelor de război românești și dreptul la odihnă veșnică al militarilor români căzuți în luptă și al victimelor civile române ale războiului.*
- 2. Guvernul României este îndreptățit să amenajeze, pe cont propriu, mormintele de război românești situate pe teritoriul Republicii Moldova.*
- 3. Părțile contractante se vor informa reciproc cu privire la acțiunile neconforme normelor de drept față de mormintele de război și vor lua măsuri în vederea readucerii acestora într-o stare corespunzătoare și prevenirii, pe viitor, a unor astfel de acțiuni.*
- 4. Părțile contractante vor colabora pentru descoperirea locurilor de înhumare dezafectate, precum și pentru obținerea informațiilor privind listele mormintelor de război și a datelor de identificare a militarilor români, a victimelor civile ale războiului înhumate pe teritoriul Republicii Moldova și a militarilor și victimelor civile ale războiului originare de pe teritoriul actual al Republicii Moldova și înhumate pe teritoriul României, în vederea schimbului reciproc de informații.*

Articolul 3

Amplasarea mormintelor de război

- 1. Guvernul Republicii Moldova va pune la dispoziția Guvernului României, pentru folosința gratuită și pe o perioadă nelimitată, suprafețele de teren pe care sunt sau au fost amplasate mormintele militarilor români. Utilizarea respectivelor parcele pentru amenajarea mormintelor de război nu afectează drepturile de proprietate asupra terenurilor utilizate în acest scop.*
- 2. În cazul în care parcela de teren - pusă la dispoziție în conformitate cu paragraful 1 al prezentului articol - va fi necesară autorităților Republicii Moldova pentru un scop de utilitate publică, Guvernul Republicii Moldova va pune la dispoziția Guvernului României o nouă parcelă de teren și își asumă cheltuielile de exhumare și reînhumare a rămășițelor pământești, inclusiv pe cele pentru mutarea monumentelor comemorative și amenajarea noului loc de înhumare.*
- 3. Alegerea noii parcele de teren, mutarea și reînhumarea rămășițelor pământești se vor efectua cu acordul ambelor părți contractante.*
- 4. Amenajarea noilor morminte de război românești din Republica Moldova și reconstrucția celor dezafectate se vor face pe locul în care se află rămășițele pământești sau, dacă acest lucru nu este posibil, în alte locuri demne de memoria celor dispăruți. Aceste locuri vor fi stabilite prin acordul părților contractante.*
- 5. Dacă prin înțelegerea părților contractante terenurile pe care au fost amplasate morminte de război românești încetează a mai fi folosite potrivit scopului prevăzut, această modificare va avea pentru Guvernul României drept consecință pierderea dreptului utilizării lui.*

Articolul 4

Exhumarea și reînhumarea rămășițelor pământești

- 1. Exhumarea rămășițelor pământești în scopul reînhumării sau predării către Guvernul României se va face exclusiv la cererea acestuia, cu acordul Guvernului Republicii Moldova, solicitarea și răspunsul fiind transmise în scris.*
- 2. În cazul existenței unei hotărâri de exhumare, reînhumare sau predare a rămășițelor pământești, în conformitate cu paragraful 1 al prezentului articol, părțile contractante vor conveni asupra procedurii referitoare la organizarea exhumării, reînhumării și predării rămășițelor pământești către partea contractantă română.*
- 3. Pentru fostele locuri de înhumare de război românești de pe teritoriul Republicii Moldova, desființate prin modificarea în timp a infrastructurii și unde exhumarea rămășițelor pământești nu mai poate avea loc, Guvernul Republicii Moldova va permite părții române ridicarea în acel loc a unui însemn comemorativ corespunzător. În acest scop, Guvernul Republicii Moldova va pune la dispoziție terenul adecvat.*

3. DISPOZIȚII LEGALE PERTINENTE

Legea nr.161 din 20.07.2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război

Articolul 12

Protejarea mormintelor și operelor comemorative de război

(1) Activitățile și măsurile de protejare a mormintelor și a operelor comemorative de război se realizează în interes public și constituie cauză de utilitate publică.

(2) Întreținerea mormintelor și operelor comemorative de război se realizează de către autoritățile administrației publice locale, potrivit prezentei legi, în conformitate cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, inclusiv Convențiile din 12 august 1949 de la Geneva privind protecția victimelor de război, și cu normele general recunoscute ale dreptului internațional.

(3) În caz de identificare a unor morminte de război necunoscute, proprietarii/gestionarii terenurilor pe care acestea sînt amplasate au obligația, în decurs de cel mult 48 de ore, să informeze autoritățile administrației publice locale despre acest fapt.

(4) Mormintele de război nou-identificate, pînă la luarea lor la evidența de stat, sînt protejate în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(5) Mormintele și/sau operele comemorative de război care vor fi deteriorate sau distruse intenționat ori din neglijență vor fi reparate, restabilite/reconstituite din contul persoanelor fizice sau juridice care le-au deteriorat sau distrus.

(6) Se interzic:

- a) efectuarea neautorizată de inscripții, înscrisuri, desene, precum și orice alte acțiuni care duc la schimbarea neautorizată a înfățișării mormintelor și operelor comemorative de război;
- b) efectuarea intervențiilor asupra terenului aferent mormintelor și operelor comemorative de război și a zonei de protecție a acestora fără aprobările și avizele prevăzute de lege;
- c) introducerea în cimitirele de război a animalelor pentru păscut sau adăpost;
- d) efectuarea altor activități care încalcă regimul juridic al mormintelor și operelor comemorative de război.

Articolul 13.

Zona de protecție a mormintelor și operelor comemorative de război

(1) Mormintele de război dispun de zonă de protecție de-a lungul perimetrului, aferentă limitei exterioare a terenului atribuit mormintelor, pe o rază de la 20 la 50 de metri. În zona de protecție a acestora se instituie reglementări speciale de construire prin documentație de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobată și avizată conform prevederilor legale în vigoare, ținîndu-se cont de necesitatea asigurării accesului liber la mormintele de război.

(2) Operele comemorative de război dispun de zonă de protecție de-a lungul perimetrului, aferentă limitei exterioare a terenului atribuit operei comemorative, pe o rază de la 50 la 100 de metri. În cazul operelor comemorative de război – plăci comemorative, zona de protecție se stabilește pe o rază de la 30 la 50 de metri. În zona de protecție a acestora se instituie reglementări speciale de construire prin documentație de urbanism și de amenajare a teritoriului, aprobată și avizată conform prevederilor legale în vigoare, ținîndu-se cont de necesitatea asigurării accesului liber și valorificării vizuale a operelor comemorative de război.

Codul civil al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 1107/2002

Articolul 471

Bunurile domeniului public și bunurile domeniului privat

[..].

(2) Din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale fac parte bunurile determinate de lege, precum și bunurile care, prin natura lor, sînt de uz sau de interes public. Interesul public implică afectarea bunului la un serviciu public sau la orice activitate care satisface nevoile colectivității fără a presupune accesul nemijlocit al acesteia la utilizarea bunului conform destinației menționate.

(3) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.

(4) Bunurile domeniului public sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile. Dreptul de proprietate asupra acestor bunuri nu se stinge prin neuz și nu poate fi dobîndit de terți prin uzucapiune.

Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

proprietate publică – totalitate a bunurilor domeniului public și a bunurilor domeniului privat ale statului, ale unităților administrativ-teritoriale, inclusiv ale unității teritoriale autonome Găgăuzia;

bunuri ale domeniului public al statului - totalitate a bunurilor mobile și imobile destinate satisfacerii intereselor generale ale statului;

[...].

bun pasibil de privatizare – pachet de acțiuni, parte (cotă) socială, bun imobil distinct, încăperi nelocuibile, complex de bunuri imobile, teren, alte bunuri care se află în domeniul privat al proprietății publice;

listă a bunurilor supuse privatizării – listă, aprobată în modul stabilit, care include societăți comerciale cu capital public sau public-privat ale căror acțiuni sau părți sociale sînt pasibile de privatizare, întreprinderi de stat și municipale cu sau fără restructurare prealabilă, alte bunuri pasibile de privatizare;

[...].

Articolul 10. Regimul juridic al bunurilor proprietate publică

(1) Bunurile domeniului public fac obiectul exclusiv al proprietății publice. Circuitul civil al acestor bunuri este interzis, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(2) Bunurile domeniului public sînt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile, în particular:

a) nu pot fi înstrăinate, nici prin privatizare sau depunere în capitalul social al unei persoane juridice;

b) nu se pot constitui obiect al gajului sau al unei alte garanții reale;

c) nu pot fi supuse urmăririi silite, nici chiar în cazul insolvabilității persoanei juridice care le gestionează;

d) dreptul de proprietate asupra lor nu se stinge prin neuz;

e) nu pot fi dobîndite de persoane fizice sau juridice prin uzucapiune.

(3) Bunurile domeniului public pot fi gestionate de autoritățile administrației publice centrale și locale, de instituțiile publice, de întreprinderile de stat/municipale și, în cazurile prevăzute expres de lege, de societățile comerciale.

[...].

(6) Actele juridice privind înstrăinarea sau dobîndirea, în folosul persoanelor fizice sau al persoanelor juridice cu capital privat, a bunurilor domeniului public, inclusiv prin privatizare, precum și actele juridice privind darea acestor bunuri în comodat persoanelor indicate sînt lovite de nulitate absolută.

[...].

Articolul 13. Bunurile nepasibile de privatizare

(1) Din bunurile nepasibile de privatizare fac parte bunurile domeniului public, patrimoniul persoanelor juridice de drept public, precum și:

a) obiectivele care asigură capacitatea de apărare și securitatea statului, ordinea publică;

b) obiectivele care fac parte din patrimoniul cultural național, înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, cu excepția celor stabilite de lege;

c) valorile materiale incluse în rezervele de stat și în rezervele de mobilizare;

d) obiectivele a căror activitate constituie monopolul statului;

e) bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental;

f) terenurile din fondul apelor, inclusiv terenurile de sub apele folosite în interes public, fondul forestier, fișiile forestiere de protecție a apelor și cele din zonele sanitare,

g) căile de comunicație, pasajele subterane pentru pietoni;

h) oenotecile care, potrivit legislației în vigoare, fac parte din patrimoniul cultural național;

h¹) publicațiile periodice „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”, monitoarele oficiale ale raioanelor, ale municipiilor și monitorul unității teritoriale autonome Găgăuzia, precum și publicațiile periodice publice incluse în lista bunurilor nepasibile de privatizare;

i) alte bunuri care, potrivit legislației, fac obiectul exclusiv al proprietății statului sau al proprietății unităților administrativ-teritoriale.

[...].

Articolul 22. Obiectul privatizării

[...].

(3) Nu pot fi obiect al privatizării bunurile specificate la art.13 și nici bunurile imobile sau bunurile mobile pasibile de înregistrare de stat, dreptul de proprietate publică asupra cărora nu a fost înregistrat în modul stabilit de lege.

Legea nr.1530 din 22.06.1993 privind ocrotirea monumentelor

Articolul 2. – (1) Monumentele reprezintă bunuri imobile și mobile. Monumente sub formă de bunuri imobile pot fi obiecte aparte ori ansambluri de obiecte.

(2) Monumente aparte sub formă de bunuri imobile se consideră: obiectele naturale cu valoare geologică, biologică, zoologică, antropologică, arheologică, etnografică istorică, clădiri, construcții, monumente în cimitire, opere de artă monumentală și de arhitectură, tumuli, stele de piatră, morminte antice izolate, fortificații, drumuri antice, poduri străvechi și apeducte medievale.

(3) Ansambluri de monumente sub formă de bunuri imobile se consideră: teritorii și landsafturi naturale, ansambluri și situri arheologice care cuprind cetățui de pământ, așezări nefortificate (grădiști, așezări antice, stațiuni ale omului primitiv, grote, peșteri, grupuri tumulare, necropole, straturi cu valoare arheologică), ansambluri de monumente cu valoare istorică, arheologică sau memorială (memoriale, cimitire) care cuprind obiecte antropologice, valuri de pământ, stele de piatră, morminte antice izolate, șanțuri antice de apărare, obiecte etnografice, ansambluri și rezervații de arhitectură urbană și rurală (orașe, centre orășenești, cartiere, piețe, străzi, cetăți, ansambluri monastice, curți boierești, parcuri, landsafturi naturale cu obiecte de arhitectură).

[...].

Articolul 10. – (1) Ocrotirea monumentelor de către stat cuprinde prevederea și asigurarea lucrărilor de evidență, studiere, punere în valoare, salvare, protejare, conservare și restaurare; extinderea bazei materiale; folosința și accesibilitatea monumentelor pentru diverse investigații în procesul de instruire și propagare. Ocrotirea de către stat este exercitată de Parlament, de Guvern, de consiliile raionale, municipale, orășenești și comunale, de președinții raioanelor și de primari.

[...].

Art.52. – Organele puterii de stat și ale administrației de stat, întreprinderile, instituțiile, organizațiile, asociațiile, persoanele cu funcții de răspundere, cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini și apatrizii care nu respectă prevederile prezentei legi poartă răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.

Art.53. – (1) Persoanele fizice și juridice care au pricinuit daune unui monument sau zonei de protecție a acestuia vor readuce la starea inițială monumentul și zona de protecție, iar dacă acest lucru este imposibil, vor acoperi pagubele în modul stabilit de lege.

(2) Persoanele cu funcții de răspundere și alți lucrători din vina cărora persoanele juridice au suportat cheltuieli legate de acoperirea pagubelor menționate la alineatul (1) poartă răspundere materială în modul stabilit de lege.

[...].

Legea culturii nr.413/1999

Articolul 17. Patrimoniul cultural național

(1) Patrimoniul cultural național este stabilit de Guvern de comun acord cu Parlamentul și are un regim special de păstrare, conservare și folosire în corespundere cu legislația.

(2) Împuternicirile privind întreținerea, utilizarea și amplasarea obiectelor și obiectivelor cu o valoare deosebită ale patrimoniului cultural național sînt stabilite, la propunerea Guvernului, de către Parlament, în baza avizelor comisiilor independente de experți, ținîndu-se cont de interesele integrității colecțiilor constituite istoricește, condițiile lor de păstrare și posibilitățile de acces la ele.

(3) Integritatea fondurilor din muzee, arhive, biblioteci și cinemateci, a colecțiilor fotografice și a altor fonduri similare, păstrarea, funcționarea și dezvoltarea lor sînt asigurate de către stat.

(4) Privatizarea obiectelor și obiectivelor care alcătuiesc patrimoniul cultural național este interzisă.

Hotărârea Guvernului nr.1072 din 22.10.1998 privind Regulamentul cu privire la cimitire

1. În Republica Moldova cimitirele se află în subordinea administrației publice locale. Înfirmările și reînfirmările se efectuează numai în baza prezentului Regulament.

[...].

4. Zona de protecție sanitară de la cimitir pînă la marginea zonei populate trebuie să fie determinată conform normativelor tehnice de planificare urbanistică.

După închiderea cimitirului, la expirarea a 15 ani de la ultima înfirmare, lățimea zonei de protecție sanitară poate fi redusă pînă la 100 m.

În cazul în care cimitirul este situat mai sus de cursul apelor subterane, de unde își au izvorul fîntînile, rezervoarele și alte instalații de alimentare descentralizată cu apă a localităților rurale, și în caz de argumentare sanitaro-igienică, zona de protecție sanitară poate fi majorată pînă la 500 m, iar în cazul în care cimitirul este situat mai jos de cursul apelor subterane - redusă pînă la 100 m.

Pe terenul zonei de protecție sanitară se interzice construcția a orice obiecte.

[...].

12. Cheltuielile necesare pentru înfirmarea și înfirmarea mormintelor ostașilor - cetățeni ai altor țări, căzuți pe teritoriul Republicii Moldova precum și a persoanelor străine fără loc de trai, decedate, însăși identificate, sînt suportate de statele respective, prin intermediul reprezentanților diplomați, în cazul în care între aceste state există acordul respectiv.

În alte cazuri, cheltuielile necesare pentru înfirmarea și întreținerea mormintelor persoanelor decedate fără loc de trai (ori neidentificate) sînt suportate de autoritățile administrației publice locale.

[...].

V. ARGUMENTAREA ÎNCĂLCĂRILOR CONSTITUȚIEI

Scurt istoric privind Cimitirul Eroilor din Chișinău.

Guvernul Republicii Moldova nu a contestat niciodată că pe terenul din mun. Chișinău, bd. Decebal nr. 17 s-a aflat Cimitirul Eroilor din Chișinău. Chiar dacă nu a fost înregistrat în registrul monumentelor (datorită pasivității sau complicității autorităților), cimitirul există în natură și reprezintă un monument istorico-cultural deosebit de important pentru istoria Basarabiei și pentru memoria colectivă a ținutului dintre Prut și Nistru.

Autoritățile recunosc că în acest Cimitir militar au fost înfirmătați ostași din 2 războaie mondiale, care reprezintă 14 state europene, ale căror unități militare au fost implicate ori s-au confruntat de-a lungul ultimului secol pe teatrul de război din Basarabia. Ostași ai armatelor române, franceze, rusești, cehe și poloneze, care și-au pierdut viața în bătălii decisive purtate în cele două conflagrații mondiale în aceste locuri, au fost înhumați și își au locul de veci în acest cimitir, fiind inseparabil de istoria memorialistică a ținutului.

Potrivit informațiilor de care dispun autoritățile de resort: Ministerul Culturii, Educației și cercetării, Academia de Științe a Moldovei, Primăria Municipiului Chișinău, Mitropolia Basarabiei și Exarhatul Plaiurilor ca parte din Patriarhia Bisericii Române, Cimitirul Eroilor a fost înființat la inițiativa familiei regale a României și a grupurilor de veterani de război, care-și doreau ca memoria ostășească să fie prețuită și păstrată. În perioada interbelică, Cimitirul Eroilor se întindea inițial pe o suprafață totală de 2,4 ha, însă în anul 1944, în urma bombardamentelor din timpul războiului este distrusă Capela din mijlocul acestui Cimitir, ctitorită în stil bizantin, iar mai târziu, în anul 1959, rândurile sale de morminte au fost distruse în mod criminal cu buldozerele la ordinul regimului sovietic.

Din anul 1961, o bună parte din Cimitirul Eroilor a devenit grădină și loc de amplasament pentru Institutul de Pulmonologie și Ftiziatrie „Chiril Draganiuc” care, însă, în anul 2007, este calificat ca fiind ”nerentabil și periculos” de către Ministerul Sănătății și, drept urmare, este închis, demolat și scos la privatizare.

Astfel, la data de 15 octombrie 2007, în temeiul Hotărârii Guvernului nr.932/2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului, teritoriul care aparținea acestui spital construit pe osemintele ostașilor îngropați în Cimitirul Eroilor este vândut la licitație, fiind caracterizat ca „liber fără construcții”. Între 2007-2009, Cimitirul Eroilor rămâne doar cu 1,873 ha din suprafața sa inițială de pe bd. Decebal nr.17 pentru, că mai multe parcele ale sale au fost privatizate de Guvernul Republicii Moldova, prin semnăturile unor oficiali sus-puși, o parte fiind lăsate în paragină, iar pe altele fiind construite diverse imobile și centre comerciale.

Guvernul Republicii Moldova, prin Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932/2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului, a dispus privatizarea unui teren cu suprafața de 1,9092 ha, situat pe adresa mun. Chișinău, bd. Decebal, nr.17 – teren care face parte din Complexul memorial „Cimitirului Eroilor”.

Neconstituționalitatea pct.1 din Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932 din 14.08.2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului.

Autorul sesizării formulează critici de constituționalitate intrinsecă a pct.1 din Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932 din 14.08.2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului. Actul normativ menționat al Guvernului încalcă obligațiile Republicii Moldova, asumate prin Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Ungare cu privire la păstrarea și eternizarea memoriei militarilor și victimelor civile căzute în războaie și cu privire la statutul înmormântărilor, semnat la Chișinău, la 2 martie 1998, aprobat prin Hotărârea Guvernului n.85 din 02.02.1999, Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Federale Germania cu privire la îngrijirea mormintelor germane de război din Republica Moldova, semnat la Bonn, la 11 octombrie 1995, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.263 din 20.03.1997, Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind regimul juridic al mormintelor de război

românești situate pe teritoriul Republicii Moldova, semnat la Iași, la 3 martie 2012, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.339 din 29.05.2012.

Acordurile internaționale respective, impun Republicii Moldova obligația pozitivă de protecție și păstrare pe un termen nelimitat a mormintelor militarilor pe teritoriile statelor lor. Aceste acorduri internaționale nu sunt contrare Constituției, iar obligația pozitivă a statului de protecție a mormintelor de război a militarilor germani, ungari, romani este valabilă indiferent de faptul dacă cimitirul pe care acestea se află a fost sau nu înregistrat în registrul cimitirelor sau dacă Cimitirul Eroilor a fost desființat la mijlocul secolului XX.

Faptul că într-un singur loc se află cele mai multe morminte ale ostașilor din 2 războaie mondiale, care reprezintă 14 state europene, impunea obligațiuni clare și concrete de protecție a acestui sit din partea Guvernului, în lumina Acordurilor internaționale menționate supra.

Acționând în contradicție cu obligațiile pozitive asumate în temeiul acordurilor internaționale pe care și le-a asumat, Guvernul a încălcat prevederile art. 8 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, precum și obligațiunile asumate în temeiul Acordurilor bilaterale semnate cu România, Germania, Ungaria (menționate mai sus), care stabilesc protejarea reciprocă a mormintelor persoanelor căzute în război.

Astfel, anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932/2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului, prin care s-a dispus privatizarea porțiunii de teren cu suprafața de 1,9092 ha, situat pe adresa mun. Chișinău, bd. Decebal, nr.17 și pe care se află Cimitirul Eroilor este în contradicție directă cu Acordurile bilaterale semnate cu România, Germania, Ungaria (menționate mai sus) și cu art. 8 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova.

La fel, anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932/2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului ridică probleme de neconstituționalitate și prin prisma prevederilor art. 127 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova. Acest articol din Constituție, lasă la latitudinea legiuitorului stabilirea listei exhaustive a bunurilor care fac exclusiv obiectul proprietății publice. Astfel încât, prevederile constituționale respective au fost dezvoltate în Legea nr. 121 din 2007 privind administrarea și de-etatizarea proprietății publice care prevede că bunurile domeniului public al statului sunt toate bunurile mobile și imobile destinate satisfacerii intereselor generale ale statului.

De asemenea au fost încălcate prevederile legislației naționale care stabilesc protejarea mormintelor și operelor comemorative de război, de altfel ca și altor monumente aflate sub un regim special de protecție: Legea nr.161/2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război; Legea nr.1530/1993 privind ocrotirea monumentelor; Hotărârea Guvernului nr.1072/1998 despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire și a cadrului conex.

În altă ordine de idei, deși în mod formal, Complexul memorial „Cimitirul Eroilor” nu se regăsește în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, stabilit prin Hotărârea Parlamentului nr. 1531 din 22 iunie 1993 pentru punerea în aplicare a Legii privind ocrotirea monumentelor, însă, acestui monument i s-a recunoscut importanța *de facto* și *de jure*, prin consfințirea locurilor de veci ale ostașilor și civililor străini căzuți în cele două războaie mondiale, în cadrul legislației naționale. Consfințirea a fost realizată și prin instrumente internaționale – acorduri semnate și ratificate între Republica Moldova și state terțe: Germania, Ungaria, România etc.

V. CEREREA AUTORULUI SESIZĂRII

- a. Admiterea prezentei sesizări spre examinare și examinarea sesizării în regim de urgență.
- b. Declararea sesizării admisibilă.
- c. **Exercitarea controlului constituționalității prevederii de la pct.1 din Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.932 din 14.08.2007 cu privire la privatizarea terenurilor proprietate publică a statului, care stabilește privatizarea terenului cu suprafața de 1,9092 ha, situat pe adresa mun. Chișinău, bd. Decebal, nr.17 și declararea neconstituționalității acestei prevederi.**

VI - DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe propria onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Semnătura:

Igor MUNTEANU

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Președintele Comisiei de Control al Finanțelor Publice

Co-Președintele Comitetului parlamentar de asociere UE-Republica Moldova